

Haderslev
Kommune

INFORMATION TIL FORÆLDRE

Små børns seksualitet

Små børns seksualitet

Denne pjece er udarbejdet, fordi mange forældre efterspørger viden om børns almindelige seksuelle udvikling og trivsel. Det er ikke ualmindeligt, at man som forældre kan komme i tvivl om, hvad der er normalt adfærd og leg, og hvor grænsen går, når barnet i alderen 2-6 år begynder at interessere sig for krop og køn.

En stigende lukkethed omkring børns seksualitet præger i højere grad den offentlige debat, mens der er meget lidt fokus på børns helt naturlige, alderssvarende sanselige og kropslige nysgerrighed. Dette kan være årsag til, at mange forældre let bliver usikre, når børn i en periode er optaget af at undersøge krop og køn hos sig selv og andre. Især kan der opstå usikkerhed, hvis barnet har en grænseoverskridende seksualiseret adfærd og leg.

Et barn der oplever, at kroppen mærkes og omtales som noget godt, har et stærkere udgangspunkt for senere at tage ansvar for sin trivsel – også den seksuelle trivsel.

"Doktorleg"

En naturlig og eksperimenterende kropslig sanselig adfærd og leg i alderen 2-6 år er medvirkende til, at barnet udviklet kendskab til sig selv og andre børn i forhold til grænser, krop og kønsforskelle, som fundament for en sund seksualitet, der følger med i ungdoms- og voksenlivet.

Små børn er spontane og nysgerrige omkring krop og køn, på samme måde som der er nysgerrige omkring alt muligt andet, de møder her i livet. Det er en del af børns naturlige udvikling, at de udforsker egen og andres kroppe, tager tøjet af og er optaget af at kende forskel på pige og dreng.

Det er heller ikke usædvanligt, at små børn i en periode "gnubber" sig mellem benene eller "piller" ved sine kønsorganer, fordi barnet har opdaget, at det føles rart. Dette er helt normalt og ufarligt.

Den nysgerrige og sanselige kropslige udforskning har betydning for barnets trivsel og livsglæde og kan betragtes som en "raskhedsfaktor". Via "doktorleg" lærer barnet nemlig at mærke forskel på lyst og ulyst, behag og ubehag. En nødvendig del af barnets personlige udvikling og evne til at indgå nære relationer, som ruste børn til at lære at passe godt på sig selv og hinanden med alle sanser vakte. Barnet skal lære at sige fra og mærke efter, hvis "doktorlegen" pludselig bliver for grænseoverskridende og udvikler sig til ikke at være jævnbyrdig, gensidig og lystbetonet – fx hvis et barn føler sig truet eller presset til en kropslig leg, som barnet ikke har lyst til at være med i.

Børns seksualitet adskiller sig fra voksnes seksualitet

Barnet har helt fra fødslen et basalt behov for at mærke kropslig intimitet i samvær med voksne og jævnaldrende børn. Men barnet er ikke bevidst om, at det har en seksualitet og forstår ikke de kropslige fornemmelser på samme måde som voksne. Derfor er det vigtigt at skelne mellem børns og voksnes seksualitet.

Barnets forhold til seksualitet består af nysgerrighed, glæde ved følelser og fornemmelser i kroppen, som det ikke selv forstår eller har sprog for. Børns seksualitet er spontan, diffus, sanselig, legende og nysgerrig og foregår med hele kroppen, mens voksnes seksualitet er langt mere målrettet. Barnet fornemmer "gådefuldheden" men har ikke forudsætning for at forstå hvad seksualitet er. Derved adskiller børns seksualitet sig grundlæggende fra voksnes. Barnets seksualitet er derfor ikke en umoden udgave af voksnes seksualitet, og man må ikke sammenligne eller tolke barnets seksuelle antydninger, adfærd og leg med egen voksen seksualitet.

Erkendelsen af, at seksualiteten helt fra fødslen er en del af menneskets personlighedsdannelse og væren betyder, at børns seksualitet skal understøttes i en sund og naturlig retning. Dette fordrer en sundhedsfaglig bevidsthed om, at både positive og negative aspekter af børns seksuelle udvikling og trivsel understøttes og tages alvorligt.

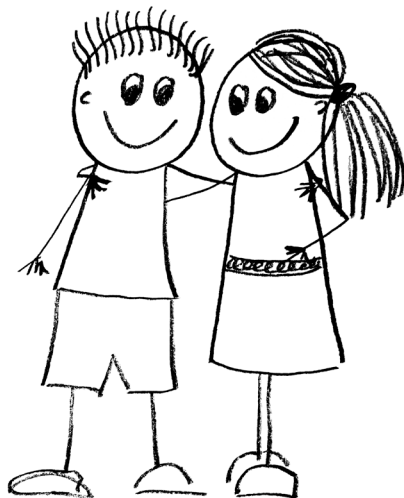
Sundhedsplejen i Haderslev Kommune ønsker, at støtte daginstitutionerne til at understøtte barnets seksuelle udvikling og trivsel, fordi seksualitet er en del af hele livet, og ikke noget der først indtræffer i puberteten. Vi har fokus på at understøtte børnenes kropslige nysgerrighed og sanselige leg i en sund og naturlig retning, som en del af barnets samlede udvikling og trivsel.

"Et seksuelt spøgelse"

Seksuel dannelse er ikke en undtagelse – den er en del af børns udvikling. En sund seksuel udvikling bidrager til livslangt fysisk, socialt og følelsesmæssigt velvære. At støtte børn i deres seksuelle udvikling er en vigtig udviklings- og dannelsesopgave – på lige fod med andre grundlæggende udviklingsområder som sprog, motorik og social forståelse. Der kan opstå u hensigtsmæssige udviklingsmønstre, hvis børn ikke mødes med vejledning og støtte. Det har den konsekvens, at små børn allerede i børnehaven kan udvikle et problematisk forhold til egen krop forbundet med skyld og skam, som noget "farligt", der skal gemmes væk. Et "seksuelt spøgelse", som ikke ruste barnet til ungdomslivet, hvor det for alvor går løs i en stærkt kropsfikseret, idealistisk ungdomskultur. Derfor er det vigtigt, at støtte børn i at udvikle et trygt og naturligt forhold til deres krop, som en af grundstenene i deres samlede trivsel.

Børn har brug for kropskontakt

Det er vigtigt at erkende, at en stor del af omsorgen for et barn er kropslig. Børn har brug for kropskontakt – også mens de er i daginstitutionen – fx hvis barnet er ked af noget og har brug for at blive taget op på skødet og blive trøstet af en voksen. Kropskontakt og intimitet er sundt for hjernens udvikling og får barnet til at falde til ro.

Kropskontakt er en helt naturlig og nødvendig del af den fysiske omsorg for barnet – fx når barnet har brug for hjælp på toilettet, skal have skiftet ble, eller når barnet har brug for hjælp til at få skiftet tøj.

Viden om små børns seksualitet og den alderssvarende kropslige nysgerrighed gør det lettere at tale om barnets naturlige, sanselige, kropslige adfærd og leg, hvis "doktorlegen" i en periode udvikler sig i en grænseoverskridende retning, hvor der er behov for at guide barnet.

Hvis du kommer i tvivl om dit barns seksuelle udvikling, adfærd og leg, kan det være en god ide at tale med dit barns pædagog eller sundhedsplejen om, hvad er normal og ikke normal "doktorleg", så man undgår at overdramatisere en helt almindelig nysgerrig og sanselig kropslig adfærd hos barnet, som rusten barnet til en sund seksualitet i ungdoms- og voksenlivet.

De voksne omkring barnet spiller en altafgørende rolle i at balancere nødvendige normer for social adfærd med en positiv og anerkendende tilgang til børns kropslige nysgerrighed. Når børn forhindres i at mærke og udforske egen kropslig nydelse, fratages de ikke blot en vigtig dimension af deres seksuelle udvikling, men også muligheden for at lære sig selv at kende som sansende og betydningsfulde individer. Det kan hæmme evnen til at tage ansvar for egen trivsel, fordi det at søge nydelse og velvære er en central del af at navigere i egne behov og grænser. Derfor er det vigtigt, at både børn, forældre og personale oplever mindre tabuisering i forhold til barnets naturlige seksuelle og sanselige kropslige udvikling og trivsel.

Du er altid velkommen til at kontakte
Sundhedsplejen – alle hverdage mellem kl. 8-9
på telefon 23 61 18 13

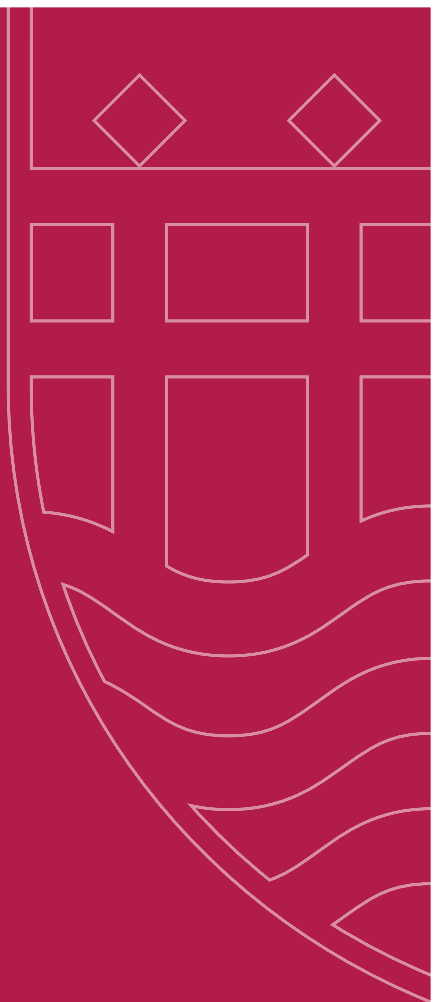

Foto: Mostphoto

Tegninger: Camilla Barsøe Lei

Tekst henvisning til:

- Små Børns Seksualitet, Hjørring Kommune
- Seksuel Trivsel; Fra tavshed til tryghed
– et fælles ansvar; Frida Nøddebo Nyrup
September 2025

**Haderslev
Kommune**

Haderslev Kommune
Sundhedsplejen

Christian X's Vej 39
6100 Haderslev
Telefon 20 14 64 87

post@haderslev.dk
www.haderslev.dk